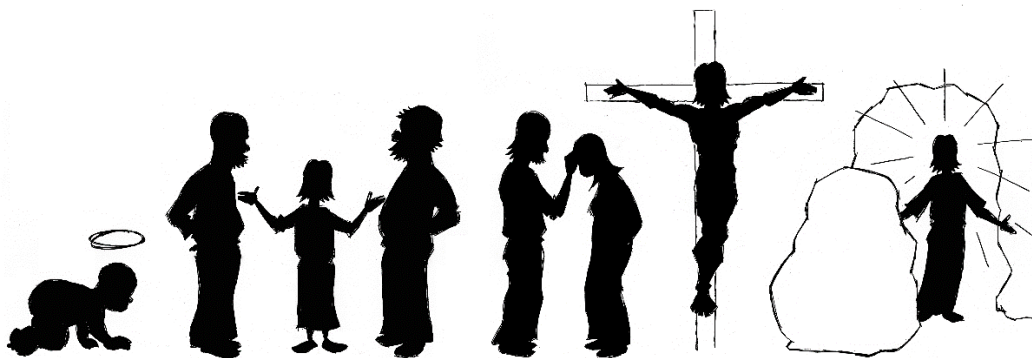

Jesus og lignelsene

Samling 13, Økt 1, Punkt 1 og 2

Jesus: Hvem han var, hva han gjorde og hva han sa

Før dere gyver løs på Jesu lignelser (hvis dere vet hva lignelser er, da-?), så kan dere nå ta en liten repetisjon av hvem Jesus var og er, og se hva dere husker av livet hans.

- ➔ Sett dere gjerne sammen grupper og skriv ned det dere kommer på om Jesu liv. Etterpå deler det med hverandre i plenum.

Hvis dere føler det er en god idé, så bruk gjerne <https://bibel.no/tidslinjen>. Den kan hjelpe dere å visualisere de viktigste historiene om Jesus. Det går også an å bestille den som plakate hos Bibelselskapet (<https://bibel.no/nettbutikk/tidslinjen-banner-standard>).

Da Jesus levde på jorda, fortalte han stadig forskjellige fortellinger, både til siden venner og til fremmede han kom i snakk med.

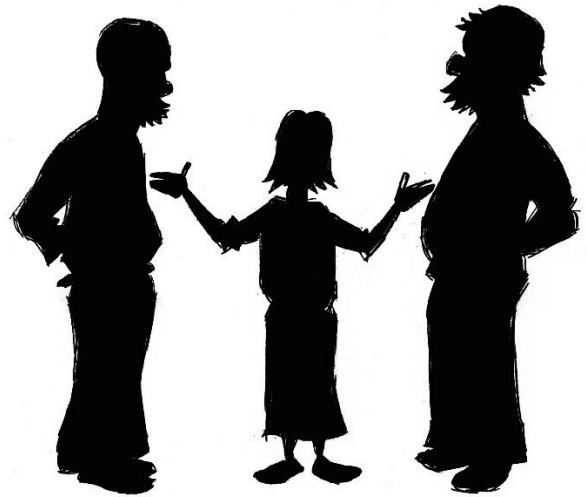
- ➔ Hva slags historier er det snakk om her?
- ➔ Har dere noen eksempler?
- ➔ Mange av historiene har noe til felles. Vet dere hva det er?

Dette kan dere gjerne snakke høyt om sammen i plenum (spørsmålene), eller kanskje i grupper, men før dere ser på hva svarene på spørsmålene er, så ta gjerne en titt på **Godshare-filmen til denne samlingen, «Jesu lignelser og vår tid».**

Husk at disse filmene kun er ment som en type *conversation starters* – altså noe som setter i gang et samtaletema. Ungdommene i filmen har ikke alle svarene. Ofte bommer de kraftig på det de snakker om (med tanke på hva som er fakta), men det er helt greit. Det er mye bedre å luften de ideene og tankene man har rundt et tema. Det kan dere konfirmanter også gjøre. Så kan kateketen deres hjelpe dere med å komme frem til de riktige svarene.

På neste side står det mer om hva en lignelse faktisk er ...

Allerede som 12-åring viste Jesus at han hadde mer kunnskap enn selv de mest kloke og vise som levde på sin tid. **Han kunne plutselig fortelle med en helt egen innlevelsessevne og innsikt** om Gud, Guds hensikt med oss mennesker her på jorda, om livet etter døden og om mye, mye mer. Kanskje ikke så rart dette, ettersom Jesus var (og er) Guds sønn. Det var likevel til stor overraskelse for de som hørte ham tale, og de som ble kjent med ham, at han hadde denne talegaven; spesielt da han var så ung.

Hvis dere ikke har hørt/lest fortelling om Jesus i templet (som 12-åring), så ta gjerne en titt på den her: <https://bibel.no/tidslinjen/tempel12> og <https://bibel.no/nettbibelen?book=Luk&chapter=2&verse=41&verseto=51&slang=bokmal11>

Men, hva er nå egentlig en lignelse?

En lignelse er en slags eksempelfortelling. Jesu lignelser er fortellinger som kommer med eksempel på hvordan man skal eller ikke skal leve og handle etisk og moralsk.

Selv mennesker som ikke er troende, eller som har lite bibelkunnskap har ofte hørt fortellingen om **den barmhjertige samaritan**. Dette er fordi det Jesus ville lære bort med akkurat den fortellingen, den lignelsen, er noe de fleste mennesker – på tvers av kirkesamfunn og religioner – kan være enige om. Og, hva er det så Jesus ville lære bort med akkurat denne lignelsen? Hvis dere ikke kjenner til historien om den barmhjertelige samaritan, så les den gjerne her (Luk 10,25-37): <https://bibel.no/nettbibelen?book=LUK&chapter=10&verse=33&slang=bokmal11>

Her er en del av de andre mest kjente lignelsene¹:

- Sønnen som kom hjem (<https://bibel.no/nettbibelen?book=LUK&chapter=15>)
- Den rike mannen og Lasarus (<https://bibel.no/Nettbibelen?parse=Luk+16,19-16,31>)
- Lignelsen om brudepikene (<https://bibel.no/Nettbibelen?parse=Matt+25,1-25,13>)
- Lignelsen om arbeiderne i vingården (<https://bibel.no/Nettbibelen?parse=Matt+20,1-20,16>)
- Lignelsen om Såmannen (<https://bibel.no/nettbibelen?book=LUK&chapter=8&verse=4&verseto=15&slang=bokmal11>)
- Sauen som ble funnet igjen (<https://bibel.no/Nettbibelen?parse=Luk+15,11-15,32>)

OPPGAVE:

Gå sammen i grupper. Hver gruppe får tildelt en lignelse. Da må det helst være lignelser dere ikke har snakket om hittil. Gruppene kan trenge en bibel hver, eller tilgang på nettbibelen ([Bibelselskapet | Nettbibelen](#)).

Hver av gruppene leser først gjennom den lignelsen gruppa har fått tildelt. Det kan være lurt å lese den høyt sammen. Målet er å prøve å dramatisere lignelsen; å gjøre det til et kort dramastykke. Det kan gjøres enkelt, eller dere kan velge å bruke mye tid på dette, kanskje få tak i kostymer, kanskje vise stykke til noen (foresatte, barn eller eldre i menigheten, osv.).

Hver gruppe bør også kunne gi et veldig kort sammendrag av lignelsen de har fått, der de også inkluderer hva moralen, eller hensikten med lignelsen er. Rett og slett: Hva ville Jesus lære bort da han fortalte lignelsen?

¹ **TIL KATEKETEN:** Ressursen som gir et svar på spørsmålene fra YOUCAT Lærerveiledningshefte 2 (for 9.kl), side 54 (punkt 2) er ikke helt klar. Den kommer forhåpentligvis om ikke s lenge.

Bergprekenen og de fire siste budene

Samling 13, Økt 1, Punkt 3 og 4

Jesus fortalte ikke bare lignelser, men ofte helt konkrete ting om hvordan folk skulle leve. Ryktene gikk fort om hvor vis og klok Jesus var, og stadig vekk dukket det opp store folkemengder som ville høre det Jesus hadde å fortelle.

En dag dukket det opp en kjempestor folkemengde da Jesus skulle samtale med disiplene sine. Jesus hadde gått opp på et fjell og hele folkemengden hadde fulgt etter ham. Så begynte han å snakke til dem. Det han var opptatt av da, var hvordan disiplene – og alle andre som ville tro på Jesus – skulle leve etter at Jesus hadde forlatt dem her på jorda.

Fra Serien «The Chosen». Jesus holder Bergprekenen

Den talen han holdt da blir kalt for *Bergprekenen* ettersom han var på et berg, eller et fjell.

Bergprekenen er ganske lang. På Bibeltidslinjen får dere et innblikk i det han snakket om:

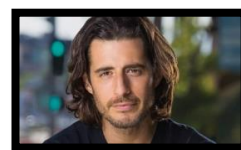
<https://bibel.no/tidslinjen/taler> Her kan dere gjerne lese hele talen (fra nettbibelen):

<https://bibel.no/nettbibelen?book=MAT&chapter=5>

Kanskje av interesse ... (ekstrainfo)

Siden vi refererte serien «The Chosen» (bildet ovenfor) nok en gang, så kan det være aktuelt å nevne at **det finnes en app som heter «Hallow»**. Han som spiller Jesus i «The Chosen», Jonathan Roumie (*som for øvrig er en praktiserende katolikk*) er veldig opptatt av at vi mennesker skal få rutiner som hjelper oss få et nærmere forhold til Gud, og han sier at denne appen faktisk kan hjelpe deg med nettopp dette.

Hallow-appen har nemlig et opplegg for bønn til alle tider. Du kan få hjelp til å sette opp en type bønneplan, slik at du kan gjøre bønn til en rutine i livet ditt. Du får også tilgang til Bibelen. Du kan få meditasjonsopplegg – som også er ment å hjelpe til å hjelpe deg å sovne – og mye, mye mer.

Appen er opprinnelig på engelsk, men kan stilles inn for filippinsk-engelsk, spansk, polsk og portugisisk i tillegg.

Hva sier Jesus egentlig i Bergprekenen?

Denne talen – altså Bergprekenen – er på en måte en oppsummering av hvordan Jesus vil vi mennesker skal leve her på jorda, og hvordan vi skal forholde oss til Gud.

Det som kanskje er mest kjent for dere konfirmanter, er **bønnen *Fader Vår***. Det var her, under Bergprekenen, Jesus lærte den bort både til disiplene sine og til alle som kom for å høre på ham den dagen.

Det aller første Jesus sa i denne talen, er det vi kaller for ***Saligprisningene***. Her må vi kanskje presisere terminologien (ordene) før vi går inn på hva Saligprisningene er. Den siste delen av ordet – altså *prise* eller kanskje *å prise*, det kjenner de fleste til. Hvis noe har en høy pris, uansett om det er en pris i penger, tid eller noe annet, så betyr det at det er verdifullt. Men, hva med «salig»? Å være salig har mange oversettelser, men det kan blant annet bety å være glad eller heldig. Med andre ord betyr kan vi oversette ordet saligprisning med en stor verdi av lykke eller glede.

I Saligprisningene beskriver Jesus de menneskene som har en slik høy verdi av lykke. Det er ikke de menneskene som har fått mye penger, eier en mengde ting, ser veldig pene ut, osv. Nei, det er nesten helt omvendt. Ta en titt her:

- 1 Salige er de fattige i ånden, * Himmelriket er deres.
- 2 Salige er de som sørger * de skal trøstes.
- 3 Salige er de saktmodige * de skal arve jorden.
- 4 Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdighet * de skal mettes.
- 5 Salige er de barmhjertige * de skal finne barmhjertighet.
- 6 Salige er de rene av hjertet * de skal se Gud.
- 7 Salige er de som skaper fred * de skal kalles Guds barn.
- 8 Salige er de som er forfulgt for rettferdighets skyld * himmelriket er deres.
- 9 Salige er dere når de spotter og forfølger dere, og lyver dere allehånde ondt på for min skyld, deres lønn er stor i himmelen.

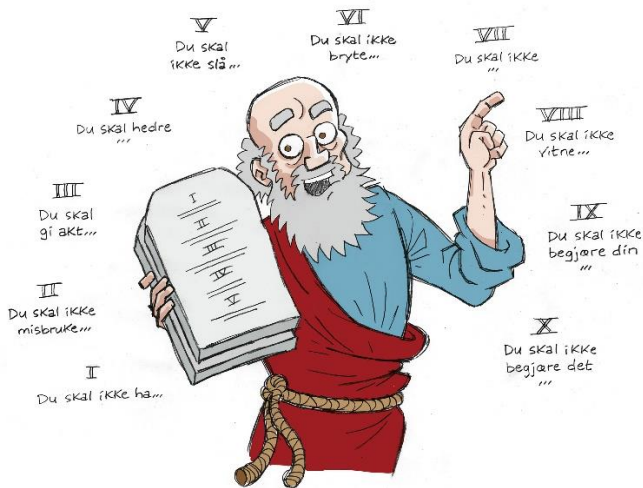
Gruppediskusjon:

Hvem er det Jesus mener er salige og hva betyr det å være salig på denne måten?

Ta gjerne for dere hver enkelt saligprisning og finn en enklere måte å si dette på.

Jordens Salt og Verdens Lys- Videre sa Jesus (Bergprekenen) at vi mennesker både er jordens salt og verdens lys. Salt var uhyre verdifullt på denne tiden. Å tilføre salt til mat ga ikke bare smak, men en viss mengde salt gjorde at man kunne oppbevare mat lenge. Et lys kan både være noe som gjør at vi kan se hvor vi går og hva vi skal, i tillegg kan lys gi varme.

Hvis vi mennesker er like viktig som salt, så er det noe vi er med på å bevare. Det er troen på Gud og troen på det gode – på kjærligheten – det er snakk om her. At vi er lys, gjør at vi kan vise folk vei til troen og til Gud. Jesus mente ikke med dette kun å *beskrive* oss mennesker, men å gi oss et oppdrag i å bevare troen på Ham og å videreføre den, slik at alle mennesker en dag kan komme til (bake til) Gud.

Jesus går også inn på **lovene menneskene har fått av Gud**. Jødernes hellige skrifter var fulle av slike lover; ikke kun de 10 bud. Han introduserer Den Gyldne Regel (Matt 7,12: <https://bibel.no/nettbibelen?book=MAT&chapter=7>), men sier ikke at denne opphever de andre budene. Det han isteden gjør er å si at vi mennesker må holde oss til lovene Gud har gitt oss så lenge vi bor på her på jorda. Så sier han videre at nettopp fordi han selv har kommet til oss og frelst oss, vil det være mulig for oss å komme til Gud hvis vi følger lovene.

Hvis vi ikke bryr oss om andre mennesker, ikke tar hensyn til våre egne behov, og heller ikke søker Gud, da har vi valgt bort den frelsen Jesus tilbyr oss. *Frelse* er forresten et ord som kan oppfattes som det å bli fri fra synd og verdig til å komme til Gud.

Det er seks hovedlover som Jesus spesielt tar tak i og setter i et litt annet lys (presenterer på en annen måte enn det folk var vant til på den tiden). Det gjelder dette med: Lovens oppfyllelse, drap og sinne, ekteskap og skilsmisse, ed og ærlighet, å gjengjelde ondt med godt, og det at man skal elske sine fiender. Les gjerne det som står her om dette: <https://bibel.no/nettbibelen?book=MAT&chapter=5> og <https://snl.no/Bergprekenen>

Se gjerne **episoden fra «The Chosen» om Jesus og Bergprekenen**. Her er den:

<https://www.angel.com/watch/the-chosen/episode/2aa56a19-fad8-4947-87b5-d555eafbe24d/season-2/episode-8/beyond-mountains>

Eller eventuelt Matteus-filmen fra Bibelprosjektet. Bergprekenen finnes sånn ca. midt i denne filmen. Den er kort uansett, så det kan gi en god kontekst å se hele hvis dere ikke har gjort det ennå:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZpKgZKR3COW>

Til diskusjon / samtale:

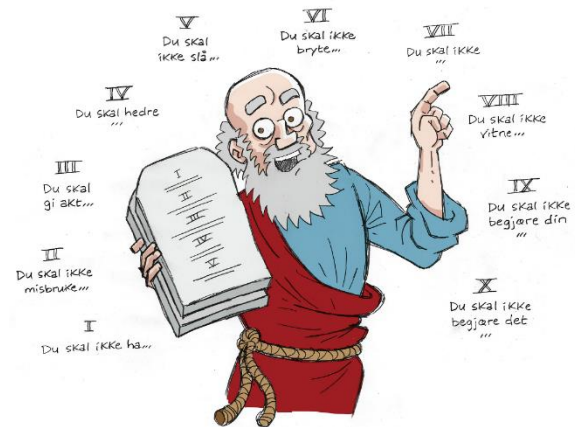
Er det Jesus tar tak i – det han vil lære menneskene (oss) i Bergprekenen – aktuelt i dag?

Hvorfor? / Hvorfor ikke?

De fire siste av budene

Av disse fire siste budene er det sannsynligvis **det syvende bud** som er enklest å forstå. «Du skal ikke stjele.» Enklere kan det ikke bli sagt.

Dette budet har et temmelig klart og tydelig budskap som ikke trenger så mye tolkning. Av alle budene er dette (det syvende), sammen med det femte bud («Du skal ikke slå i hjel.») de klareste og mest logiske budene. Dette er allmenne regler som vi også finner i lover (grunnlover) og regelverk i de aller fleste land. Det som er mest kontroversielt for ikke-katolikker når det gjelder det femte bud, er at vi (katolikker) også mener at dette gjelder abort og eutanasi (aktiv dødshjelp).

Hva betyr så det **åttende bud**, «Du skal ikke vitne falsk mot din neste». Din neste, det er jo hvem som helst som du har med å gjøre: familiemedlemmer, naboer, venner, medelever, bekjente, de du går forbi på gata/møter tilfeldig. Dette med ikke å «vitne falsk» handler om å snakke sant (eller: å ikke snakke usant). Det handler med andre ord om å ikke lyve og å ikke skjule bevis eller fakta fra noen.

9. Du skal ikke begjære din nestes hustru.

10. Du skal ikke begjære det som hører din neste til.

Disse to siste budene har et ganske likt budskap: **Ikke vær misunnelig på hva andre har.** I det niende bud nevnes spesifikt noen andres ektefelle. Du skal med andre ord ikke gå rundt å ønske deg (begjære) en person som har et forhold til en annen. I det tiende bud er det snakk om andres eiendeler: at noen har mer enn det vi har, eller har noe som vi føler er bedre enn det vi har (i penger, eiendel eller eiendom). Dette skal vi heller ikke ønske oss. Stikkordet er altså *misunnelse*.

Det ideelle – det vi burde strebe etter – er å ønske andre vel. Når noen har noe som er fint, vakkert, bra, verdifullt, osv., da burde vi glede oss på deres vegne. Dette er det veldig lett å sette ord på og å snakke om. Det er lett i teorien, som man sier, men ikke så lett i praksis.

Nå kommer vi til det mest interessante med disse budene. De handler altså ikke om noe vi gjør i det hele tatt; ikke fysisk i hvert fall. Disse to siste budene snakker om ikke om å stjele, snakke usant, drepe, si stygge ting, ikke gå i kirken, ikke vise respekt, osv. Disse to (siste) budene dreier seg om hva vi tenker og føler.. Misunnelse er jo noe som skjer inni oss. Med andre ord skal vi være obs på tanker som gjør at vi ikke unner andre det de har.

Kanskje er det helt innlysende, men ... Diskuter gjerne følgende før dere går videre:

➔ Hvorfor i alle dager er det så farlig å være misunnelig på noen? 🤔

Forslag til svar: Hvis man lar seg selv være misunnelig på noen, så kan det lett føre til at man handler feil. Vi lar oss selv bli revet med i en foretakselse som ødelegger noen sitt kjærlighetsforhold eller ekteskap. Vi kan bli fristet til å stjele ting fra andre. Vi kan lett begynne å oppføre oss dårlig overfor folk vi er misunnelige på.

Misunner ser før sjelden noe godt med seg. Når vi oppdager at vi er misunnelige bør vi tenke nøye over hva dette gjør med oss, og vi kan be Gud om å hjelpe oss slik at vi greier å motarbeide de følelsene og ønskene misunnelsen setter i gang i oss.

Budene i hverdagen – Det ville være rart hvis du aldri opplevde at du kom i konflikt med ett eller flere av de 10 bud. Uansett om vi er voksne eller ungdom kan det være utfordringer.

Hvilke bud blir brutt her?

A – Andreas har latt være å gjøre lekser han vet han burde ha gjort.

B – Anna og Wiktoriana baksnakker ofte en medelev, og har en tendens til å spre rykter om medeleven.

C – Mor til Peter er kjører ofte minst 10km i timen over fartsgrensen slik at Peter ikke skal komme for sent til skolen.

D – Linda har *så* lett for å prate med folk rundt seg når hun kanskje heller burde vært stille. Hun gjør det ofte i timene, og til og med under messen.

E – Kontaktlæreren er svært opptatt av å prate om helse med elevene sine, men i alle pauser går læreren bak skolen og røyker.

F – I bilen til tante og onkel henger det flere ting over speilet: En rosenkrans, en Voodoo-dokke, en liten Buddha-figur, og en jødisk Davidsstjerne. «Det er lurt å helgardere seg», pleier tante å si.

G – Cato er bestevennen til Lukas, men Lukas liker ikke å bli med Cato hjem. Cato blir alltid sint på foreldrene, uansett hva de sier. Han smeller hele tiden med dørene og er frekk mot dem.

H – Naboen vår liker å klippe gresset til alle døgnets tider, og spesielt på søndager.

I – Bestefaren til Mari er har blitt veldig gammel, og han kommer nok til å dø om ikke så lenge. Maris foreldre synes det beste hadde vært om bestefaren kunne fått noen medisiner som hjalp han å dø fortere og på en mindre smertefull måte.

J – Christian (8.kl) er stadig irriterte på foreldrene sine som ikke gir han de samme dyre merkeklærne som kompisene hans har.

K – Mette er helt fortvilet. Hun opplever stadig at ting forsvinner fra sekken hennes på skolen.

L – De som aldri banner på skolen blir lett sett på som nerder, og blir lett upopulære.

M – Adrian og søsknene synes ikke det er så hyggelig å ha besøk av naboen når pappa ikke er hjemme. Naboen har en tendens til å bli veldig opptatt av mamma på en måte som de synes er ekkelt.

N – Det går nesten ikke en dag uten at vi leser i avisa om bruk av forskjellige våpen som har hatt fatale konsekvenser.

O – Pappaen til Lisa og Anton går ikke i kirken hvis det er fotballkamp.

P – Victor (9.kl) har fått seg helgejobb på en gjenvinningsstasjon. Stadig vekk oppdager han spesialavfall, som maling og batterier, nedi søplesekkene folk leverer inn som restavfall.

Q – Alle skjønner at Daniel og Katrine har sex selv om de bare går i 10.klasse. Katrine skryter litt av at hun har hatt en abort.

Diskuter hvert scenario i grupper og/eller i plenum.

Kanskje flere bud blir brutt-? Kanskje er dere uenige om hvilket/hvilke bud det er snakk om-?

Finnes det situasjoner der det er greit å bryte budene?

Ta gjerne en titt på denne nettsiden hvis dere har tid:

<https://noreapastoren.no/article/article/1474724>